

DE (PRAAGSE) "CHRISTELIJKE VREDESCONFERENTIE" (CVC).

Geschiedenis

Een aantal professoren en docenten van de theologische faculteiten te Praag en Bratislava nam in 1957, tijdens een theologen-bijeenkomst, het initiatief tot het bijeenroepen van een internationale conferentie van protestante en orthodoxe Kerken, waarop men zich zou beraden over vraagstukken van oorlog en vrede.

In juni 1958 vond deze conferentie plaats te Praag en men besloot de werkzaamheden als "Christelijke Vredesconferentie" voort te zetten. Via enkele internationale conferenties breidde de beweging zich daarna steeds verder uit. Hoogtepunten waren de z.g. "Al-Christelijke Vredesconferenties" in 1961 en 1964, waar vertegenwoordigers en waarnemers van vele West- en Oost-Europese Kerken aanwezig waren, alsmede - in toenemende mate - van Kerken uit de ontwikkelingslanden.

Op de conferentie in 1961 koos men een organisatie-vorm voor de beweging, welke voorzag in een soort algemeen bestuur (de "Adviescommissie"), een soort dagelijks bestuur (het "Werkcomité") en een "Internationaal Secretariaat". Bovendien werden verschillende "commissies" ingesteld.

Naast de internationale organisatie ontstonden in de loop der jaren "Nationale Afdelingen". In Nederland vergaderde een dergelijke afdeling voor het eerst in 1962.

Aanvankelijk was het vooral Prof. Dr. A.J.Rasker die in de Nederlandse Afdeling een belangrijke rol speelde. Later trad Prof. Dr. J.de Graaf meer op de voorgrond. De Nederlandse afdeling groeide gestaag, vooral onder invloed van de belangstelling welke het optreden van buitenlandse (Oost-Europese) CVC-leden in Nederland wist te wekken.

Rol van de Wereldvredesraad

Hoewel naar buiten steeds de indruk is gewekt, dat de CVC is gegroeid uit het initiatief van enkele "Tsjechische theologen", zijn er sterke aanwijzingen, dat de communistische Wereldvredesraad (WVR) de wérkelijke initiatiefnemer van de beweging is en ook verder een sterke invloed op de CVC uitoefent. Wat dit betreft is er een sterke overeenkomst met de zogenaamde "Berlijnse Conferentie".

Russische invloed in de CVC

Opmerkelijk is, dat de invloed binnen de CVC van de Russische deelnemers relatief groot is. Zij zijn in de leidinggevende organen het sterkst vertegenwoordigd en aan hun stem wordt groot gewicht gehecht. Zo is bijvoorbeeld de Russische Metropoliet Nikodim een van de meest invloedrijke figuren in de CVC. Ook de Russische Aartspriester P. Sokolowsky (door verschillende bronnen aangeduid als iemand die voor de Russische Staatsveiligheidsdienst zou werken) speelt in de beweging een heel bijzondere rol. Hoewel hij geen deel meer uitmaakt van de internationale leiding, verschijnt hij toch - naar het heet als vertegenwoordiger van de Russische Orthodoxe Kerk - nog steeds op stafvergaderingen en bijeenkomsten.

Als motief voor de Russische invloed in de CVC wordt wel genoemd de financiële steun welke de Russisch Orthodoxe Kerk aan de beweging zou verlenen.

De financiering van de CVC is overigens een probleem op zich. Gedetailleerde gegevens zijn hierover nimmer gepubliceerd. De cijfers welke bekend zijn gemaakt, zouden alleszins aanvechtbaar zijn. Alleen al de kosten van de vele buitenlandse reizen van de internationale leiding lijken moeilijk uit het bekend gemaakte budget te bestrijden.

Enkele andere aspecten

Voor een juiste beoordeling van de CVC dienen nog enkele speciale aspecten in de beschouwing te worden betrokken. Zo verdient het de aandacht, dat - volgens verscheidene bronnen in CVC-bestuurskringen - in de CVC verschillende inlichtingendiensten werkzaam zouden zijn. De verdenkingen gaan daarbij vooral naar enkele Oosteuropose leden van het Internationaal Secretariaat van de beweging.

Opmerkelijk is, dat het Internationaal Secretariaat tot op heden merendeels uit Oost-Europeanen bestaat. In feite heeft het Internationaal Secretariaat (volgens de statuten) de dagelijkse leiding van de CVC in handen. Ook verzorgt het secretariaat het maandblad van de CVC.

Interessant is ook de wijze, waarop het "Sino-Sowjet conflict" binnen de CVC doorwerkte. Op de conferentie van 1961 werd de Chinese delegatie bejubeld; in 1964 echter was er geen Chinese delegatie meer aanwezig. Een voorstel van enkele Westerse deelnemers om "de afwezige Chinese broeders" een telegram te zenden, stuitte af op hevig verzet

van de Oosteuropese deelnemers. Metropoliet Nikodim had overigens vóór de bedoelde conferentie al verscheidene pogingen gedaan om steun te vinden tégen de Chinezen, die hij ervan verdacht op de conferentie een front tegen de Russische deelnemers te willen vormen. Een en ander moge tevens dienen als voorbeeld van het feit, dat in de CVC politieke aangelegenheden vaak een voornamer rol spelen dan de "eenheid in geloof".

Aandacht verdient tenslotte de grote belangstelling van de CVC (met name van de Russische deelnemers) voor de ontwikkelingslanden en de (goeddeels mislukte) pogingen om ook katholieke christenen bij de activiteiten van de beweging te betrekken.

Politieke stellingname van de CVC

Wanneer de CVC haar doeleinden gaat vertalen in concrete politieke eisen, blijkt de beweging te fungeren als een krachtig ondersteuningsinstrument van communistische oogmerken: toelating van China tot, de VN, atoomvrije zones in Europa, geen Duitse vinger aan de atoomtrekker, erkenning van de huidige Duitse grenzen, erkenning van de DDR, tegen de MLF, tegen de Amerikaanse politiek inzake Cuba, tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam, voor de "vreedzame coëxistentie" e.d.

Wanneer men daarbij voegt de politieke denkbeelden van de leidinggevende figuren in de CVC, zoals van de president, Prof. Dr. Hromadka, van Metropoliet Nikodim en Bisschop Dr. Bartha (beiden vice-president), dan kan men niet anders concluderen, dan dat de CVC fungeert als een instrument ter realisatie van de communistische politieke wensen.

Dat ongetwijfeld velen hun steun aan de CVC geven uit oprecht christelijke motieven en het verlangen de wereldvrede te dienen, doet hieraan, helaas, weinig af. Het is eerder een bewijs voor het feit, dat de WVR met dit initiatief midden in de roos heeft geschoten.